

P R E Z E N T Ă R I B I B L I O G R A F I C E

Pr. prof. univ. dr. Sorin Cosma, *Spiritualitate și misiune creștină în contextul actual*, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, Arad, 2013, 414 pp.

Editura Universității „Aurel Vlaicu” din Arad a fost îmbogățită cu o nouă lucrare de referință în domeniul Teologie Ortodoxă, lucrare semnată de unul dintre cei mai prolifici profesori de teologie morală și spiritualitate din Biserica noastră: *părintele profesor Sorin Cosma*, apărută cu binecuvântarea *Preasfințitului Părinte Episcop Dr. Lucian Mic*, al Caransebeșului. Distins preot, profesor de teologie, formator de formatori mai bine de jumătate de secol la catedra Școlilor de Teologie din Mitropolia Banatului, părintele profesor Sorin Cosma ne oferă în mod sistematic și responsabil o lucrare de teologie morală, bioetică, spiritualitate și misiune creștină, în duhul și metoda teologică a Tradiției Bisericii Ortodoxe, așa cum a fost aceasta asumată și transmisă de marii profesori ai învățământului teologic românesc. Volumul de față, reunește o parte din studiile publicate în diferite reviste de teologie, revizuite și adăugite și este dedicat cu recunoștință postumă eruditului profesor de morală și spiritualitate ortodoxă, *Mitropolit Dr. Nicolae Mladin*, cu prilejul comemorării centenarului nașterii sale. Un omagiu ce reprezintă un punct

de reflecție profundă asupra contribuțiilor *Mitropolitului Nicolae Mladin* la dezvoltarea Teologiei Morale în Teologia Ortodoxă Română și un bun prilej de a identifica continuitatea metodei sale de aprofundare teologică în contextul actual al învățământului teologic românesc. Părintele Profesor Sorin Cosma, păstrează și contextualizează în această lucrare metoda teologică, sobrietatea și expunerea sistematică a distinsului *Profesor și Mitropolit Nicolae Mladin* structurată triadologic-hristologic-eclesiologic în duhul Tradiției Răsăritene, permanent conectată la provocările multiple ale lumii în care Iisus Hristos este mărturisit.

Tematica abordată și analizată în această lucrare este foarte variată, autorul încercând să surprindă într-un demers cât mai complet și aprofundat, întreaga problematică actuală a omului căzut în păcat și patimi, precum și răspunsul Bisericii Ortodoxe. Volumul debutează cu centrarea misiunii ortodoxe în dimensiunea pnevmatologic-experimentală a Bisericii, prin care lucrarea Treimii rămâne permanent activă în om și creație. În contextul lumii postmoderne, cu tendințele ei centrifuge și fărâmițarea umană, ca și consecință a hiperindividualismului și a exacerbării patimilor, părintele Sorin Cosma ne amintește despre *autenticitatea naturii umane*, restabilită prin

înnoirea firii în har și convertirea mișcărilor iraționale ale omului în virtuți, cu implicații profunde în imediatul cotidian, socio-cultural. Din perspectiva cultivării virtuților și a indicării sensului umanului ajuns la desăvârșire prin împlinirea poruncilor și participarea la viața Preasfintei Treimi, descoperite în Iisus Hristos, autorul – într-un context idolatru, dominat de instincte, patimi și erotism – precizează cu un stil pedagogic și teologic specific marilor noștri profesori de teologie, sensul și dinamismul iubirii în misiunea și spiritualitatea Bisericii.

Concizia ideilor, sistematizarea unei problematice vaste, cu implicații variate și profunde pentru transmiterea ethosului Bisericii în contemporaneitate, îndemnul pentru asumarea și cultivarea valorilor spiritualității ortodoxe, îl mențin și confirmă pe părintele Sorin Cosma în congenialitate cu metoda teologică promovată de *Profesorul și Mitropolitul Nicolae Mladin*, deși diferențele contextuale privind anumite problematice abordate și analizate, sunt evidente. Șirul temelor cu implicații imediate în viața personală și socială continuă cu analiza complexă a termenului de *philia*, autorul accentuând, într-o lume a dezbinărilor și disoluției spiritual-umane, importanța prieteniei și a solidarității umane. Problematice deosebit de complexă a suicidului și atitudinea Bisericii vis-a-vis de aceasta, precum și variatele aspecte teologice, morale și spiritual-umane ale *recunoștinței* nu sunt ocolite, ci asumate și decipitate într-un stil sobru și responsabil.

O bună parte a temelor abordate au un profund caracter interdisciplinar, de genul Teologie Morală-Bioetică-Psihologie, fapt ce arată capacitatea autorului de a teologhisi nu numai în duhul și cu metoda profesorilor de morală de altădată, ci și în contextul lumii actuale, racordându-se la ultimele provocări pe care biotehnologiile, filosofiele utilului și plăcerilor, dublate de o fulminantă dezvoltare tehnică, le ridică la adresa omului, misiunii și spiritualității ortodoxe. Înainte de a aborda probleme complexe precum avortul, homosexualitatea, euthanasia, transplantul de țesuturi și organe, bolile cu transmitere sexuală, toxicomania, ingineria genetică, clonarea procrearea medical asistată, autorul precizează cu forță teologică și pedagogică, legitimitatea familiei creștine, indisolubilitatea căsătoriei, dimensiunea eclesial-ascetică a vieții umane cu accentul pe post și rugăciune.

Astfel, lucrarea părintelui Sorin Cosma se prezintă ca un veritabil reper teologic-misionar, indispensabil celor ce doresc să aprofundeze temele centrale ale spiritualității ortodoxe din perspectiva celor mai actuale provocări și interogații ale lumii. Acestei lucrări nu-i lipsește nici argumentația, nici duhul, nici problematizarea, nici soluțiile, nici interogațiile, nici răspunsurile, după cum nu-i lipsește nici curajul autorului de a mărturisi într-o lume secularizată și globalizată adevărul vieții omului descoperit odată pentru totdeauna în Iisus Hristos. Prin această lucrare, părintele profesor Sorin Cosma și-a adus încă o dată o contribuție

decisivă la elaborarea unei viziuni misionare și duhovnicești, centrate vertical în Tradiția Răsăritului Creștin și întrupate în inima unei lumi ce își așteaptă personal-comunitar permanent înnoirea în Hristos și Biserică.

Această lucrare ne întărește convingerea că Biserica Ortodoxă are resurse nepuizabile pentru a da fiecărei epoci istorice răspunsurile permanente valabile privind sensul omului și al creației, ridicând din „inima de foc” a ei, preoți, profesori și oameni responsabili de mărturisirea Evangheliei lui Iisus Hristos în lume. Unul dintre aceștia este părintele profesor Sorin Cosma!

Pr. prof. dr. Cristinel Ioja

Pr. conf. dr. Nicolae Moșoiu, ***Hermeneutica Ortodoxă ca dezvoltare teologică în Tradiție***, Editura Astra Museum, Sibiu, 2013, 589pp.

Lucrarea părintelui conf. dr. Nicolae Moșoiu, *Hermeneutica Ortodoxă ca dezvoltare teologică în Tradiție*, reprezintă o crestomație inedită care contribuie la dezvoltarea Hermeneuticii Ortodoxe, întrucât oferă elemente noi de hermeneutică, într-un limbaj adecvat contemporaneității.

Volumul de față este într-o legătură indubitabilă cu mai multe lucrări ale sale printre care amintim: lucrarea de doctorat: *Dezvoltarea teologică în Tradiție. Viziunea Pr. Prof. Dumitru Stăniloae – Sinteze moderne și studiul:*

Hermeneutica Ortodoxă ca dezvoltare teologică în Tradiție, publicat în Revista Teologică nr. 2, 2009. De asemenea, cartea este în legătură și cu lucrările mentorului său, preotul Ion Bria: *Hermeneutica teologică. Dinamica ei în structurarea Tradiției*, și *The Sense of ecumenical Tradition. The ecumenical witness and vision of the Orthodox*, pe care în anul 2009, împreună cu mai mulți colaboratori, reușește să o publice în limba română, într-o colecție ecumenică, editată de Centrul de Cercetare Ecumenică din Sibiu.

Autorul își începe volumul prin prezentarea a doi mari teologi români: Părintele Dumitru Stăniloae și părintele Ion Bria, care au dus Ortodoxia românească pe plan panortodox și ecumenic, eliberându-o de orice relativism constrângător. Prin valorificarea contribuției teologice a celor doi teologi, Pr. Moșoiu, parcă, împlinește, într-un mod elogiator, cuvântul Scripturii, care spune: „Aduceți-vă aminte de mai-marii voștri, cei ce v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu, la a căror săvârșire luând seama, urmașii le credința” (Evrei 13, 7).

Nu putem trece cu vederea faptul că autorul este ucenicul Părintelui Bria, care la rândul său este ucenicul Părintelui Stăniloae. O triadă formidabilă de generații care au contribuit într-un mod creator la dezvoltarea teologiei ortodoxe. De fapt, Părintele Bria, nu de puține ori, îl elogiază pentru calitățile sale de a folosi instrumentele hermeneuticii teologice în evaluarea și tratarea experienței contemporane a Bisericii. Prin

prezentarea celor doi dascăli de teologie, dar și datorită influenței pe care aceștia au avut-o asupra sa, autorul se arată ca un continuator fidel al teologiei lor în contextul sec. XXI. Așa se arată și în volumul de față, prin faptul că introduce câteva studii ample, ce reflectă gândirea și viziunea celor doi mari teologi români.

Dintre temele ce îl frământă pe autor, reliefate în acest volum, amintim: 1. cunoașterea lui Dumnezeu sau teognozia, reprezintă tema majoră a volumului de față, pe care o tratează din diverse perspective: ontologic, mistic-sacramentală în ambianța ecclesială, dar și din perspectiva comuniunii frățești și a îndumnezeirii omului; 2. antropologiei îi acordă la fel de multe studii, ce reflectă capacitatea dată omului, prin actul creației, de a-L cunoaște pe Dumnezeu, de a deveni fiu adoptiv prin baia baptismală și de a ajunge părtaș al dumnezeieștii firi (2 Petru 1, 4); Tot în această categorie, tratează o temă inspirată de Dogmatica Părintelui Stăniloae referitoare la „forma Bisericii”, în care deslușește modurile trecerii tainice a lui Hristos Cel Înviat în viața umană. 3. tema ecclesiologiei este tratată din perspectiva celor trei mari confesiuni creștine, dar și în perspectivă ecumenică, în elaborarea căreia folosește declarații, documente confesionale și ecumenice de convergență teologică de la mai multe Comisii Mixte Internaționale, Departamente sau Adunări Generale ale Consiliului Ecumenic al Bisericilor. Prin folosirea mai multor documente de natură ecumenică, volumul se pune în legătură cu o altă lucrare importantă coordonată de

părintele profesor: *Elemente de istorie, doctrină și practică misionară: o perspectivă ecumenică*, Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, 2006.

Cititorul poate observa faptul că autorul este preocupat de etimologie și epistemologie, îmbrăcând sensul cuvintelor enigmatice în fraze alese cu grijă, ce oferă o înțelegere exhaustivă a conceptelor. Este peremptorie contribuția sa la dezvoltarea Hermeneuticii ortodoxe, pe care o prezintă ca fiind motorul dezvoltării și înnoirii Tradiției, întrucât deschide calea inculturației contemporane. Așadar, acest volum aduce o contribuție esențială în consolidarea cunoștințelor teologice a oricărui cititor care dorește să exploreze bazele Tradiției ortodoxe.

Exprim sentimente de bucurie și aduc un real encomion Părintelui Prof. Nicolae Moșoiu pentru că a raliat la gândirea marilor dascăli de Teologie, dar și pentru că a avut ospitalitatea de a împărtăși și altor generații de teologi bogățiile indefinite ale gândirii predecesorilor săi.

Drd. Răzvan Fibișan

Stelian Gomboș, *Sfânta Euharistie – Taina Nemuririi. Rolul ei în creșterea duhovnicească a credincioșilor*, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2014, 422 pp.

Cartea de față, a cărei apariții, o salutăm cu multă bucurie, reprezintă teza de doctorat a domnului Stelian Gomboș, ce poartă titlul *Sfânta Euharistie – Taina Nemuririi. Rolul*

ei în creșterea duhovnicească a credincioșilor și care a fost susținută în cadrul Facultății de Teologie din cadrul Universității Craiova, la data de 15.10.2013.

Lucrarea de față respectă toate normele științifice în vigoare, cu privire la alcătuirea unei teze de doctorat astfel încât ea este structurată pe șase capitole, având la început cuprinsul și introducerea, iar la sfârșit concluziile, anexe și bibliografia. Lucrarea cuprinde două părți (partea întâi – capitolele I, II și III; partea a doua – capitolele I, II și III), 335 pagini, inspirate de o bogată bibliografie, studiată pentru fixarea în timp și spațiu a Sfintei Euharistii, bibliografie care cuprinde 275 de repere bibliografice din care 115 cărți, 95 reviste, 30 articole în domeniu, 25 contribuții personale publicate și 7 cărți tipărite.

Toată această lucrare, în ansamblul ei, caută și încearcă să arate importanța Sfintei Euharistii în viața creștinilor, altfel spus, în viața Bisericii. În acest context ea arată rolul Sfintei Euharistii – Taina nemurii și a vieții celei veșnice, în creșterea spirituală sau duhovnicească a credincioșilor, totodată subliniază faptul că această Sfântă Taină este una indispensabilă dobândirii mântuirii în Împărăția cea Sfântă și Veșnică a Împărăției Cerurilor.

Această lucrare și, implicit, această carte este împărțită în două părți, fiecare purtând câte un titlu și având câte trei capitole și fiecare capitol cuprinde mai multe subcapitole. Lucrarea se încheie cu concluziile finale și cu anexele, ce constau din patru interviuri

tematice acordate autorului de mai mulți părinți duhovnicești și teologi români. Stilul acestei lucrări este unul îngrijit, cursiv și narativ, respectând metoda de cercetare științifică. Limbajul este adecvat temei abordate, nelipsind accentele critice și viziunea personală asupra doctrinei ortodoxe și a faptelor istorice.

Autorul în cercetarea sa vizează mai multe aspecte care compun tabloul de ansamblu al modului în care credinciosul trăiește viața creștină în Biserică și se împărtășește cu preacuratele Taine ale Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Încă de la începutul lucrării, domnul Stelian Gomboș a avut o abordare constructivă și științifică a subiectului. Astfel, el a realizat o cercetare bine documentată, serioasă și profundă, atât din punct de vedere dogmatic, cât și din perspectivă biblică și liturgică. De asemenea, autorul a adus în prim plan stadiul cercetării temei respective, pentru a stabili foarte clar, unde se află acum cercetarea în legătură cu subiectul propus. Totodată, domnia sa a dezvoltat acest subiect bazându-se nu numai pe lucrări generale, ci mai ales pe cercetarea surselor și a lucrărilor de bază ale Teologiei Euharistice. Astfel, o mulțime de izvoare și documente editate au fost consultate, fie în limba română, fie în alte limbi străine, cum ar fi engleza, franceza și greaca. Deci, munca de cercetare a autorului se îndreaptă spre viața Bisericii, examinând fenomenologia euharistică și felul în care Biserica noastră Ortodoxă a știut să transmită fiilor și fiicelor ei

evlavia și experiența harică, dobândită de la Mântuitorul nostru Iisus Hristos și transmisă, prin Sfinții Apostoli, până în zilele noastre. Prin această prezentare, oricine poate lua act de conținutul divino-uman al învățaturii noastre de credință dar și de felul cum trebuie credinciosul să se prezinte înaintea lui Dumnezeu, pentru a lua iertare de păcate și sfințenie. În virtutea acestui fapt Sfânta Scriptură și Sfinții Părinți, învățătorii și purtătorii de har ai Bisericii, ne sunt călăuzitori și îndrumători în Biserica dreptmăritoare, pentru dobândirea mântuirii.

Dacă este să ne referim, în mod concret, la conținutul lucrării de față, vom reține că în partea întâi, capitolul întâi, autorul tratează tema Sfintei Euharistii în cadrul spiritualității ortodoxe. Concluzia la care se ajunge este că Mântuitorul Iisus Hristos a săvârșit, cel puțin o dată, după Înviere, Euharistia, ca o prezentare văzută a stării Lui, de aducere permanentă a Sa din planul nevăzut. Sa, altfel spus, ea dă mărturie despre trecerea de la săvârșirea văzută a Euharistiei, de însuși Mântuitorul, la prezența Lui, ca aducere nevăzută în timpul consumării ei, din toate locurile și timpurile. În episodul Emaus, Iisus Hristos arată ucenicilor calitatea în care El va săvârși, în continuare, Euharistia, în vinul cel nou, prezis în seara ultimei Cine (Marcu 14, 25), adică în calitatea Sa de înviat; le arată acum, că dețin dovada, că-l pot avea pe El în mod real în Sfânta Euharistie, odată ce a înviat, chiar dacă este acum nevăzut. Așadar, „Frângerea pâinii” la Emaus

a fost și va rămâne pentru totdeauna în Biserică, marele semn al misterului pascal și al prezenței Celui înviat în sacramentul euharistic post-pascal.

În capitolul doi autorul s-a concentrat asupra teologiei euharistice din punct de vedere biblic și patristic. Deci, Sfânta Euharistie, conchide domnul Stelian Gomboș, este o lucrare dublă a lui Iisus Hristos: pe de o parte, El se prelungește în lume, iar pe de altă parte, El asumă lumea. Iisus Hristos se extinde pe pământ, asumând lumea în Trupul Său, ca să o transfigureze. Biserica nu este o realitate statică. Ea reprezintă o dinamică transfiguratoare, ca nunta neîncetată și neîntreruptă, în spațiu și timp, a Creatorului și a creaturii, în acest amestec fără contopire, a naturii create cu cea necreată, creația se așează în Trupul Domnului prin Sfânta Euharistie, fiindcă Euharistia face din Iisus Hristos binele nostru, înainte chiar de darurile noastre naturale, deoarece Iisus Hristos s-a unit cu Trupul, și aceasta pentru faptul că Euharistia este Iisus Hristos. Astfel, față de Domnul nostru Iisus Hristos, care spune Tatălui ceresc „precum Tu, Părinte, În Mine și Eu în Tine, ca și ei să fie una în Noi” (Ioan, 17, 21), aici vedem că toate câte face Iisus Hristos se împlinesc prin Sfânta Euharistie, fără să mai vorbim de înălțarea credincioșilor la comuniunea cu Tatăl și Fiul, în Duhul Sfânt.

În partea a doua a acestei teze, autorul prezintă, în capitolul întâi, locul Sfintei Euharistii în cultul divin, din perspectivă morală și pastorală, mai

precis încercă să prezinte unele aspecte dogmatice și eclesiologice, referitoare la Sfânta Euharistie în cultul divin.

În capitolul doi autorul dorește să trateze despre problema Sfintei Împărtășanii în Spiritualitatea Ortodoxă Românească contemporană, mai precis despre Euharistia ca Taină a comuniunii în cadrul spiritualității răsăritene și în rândurile credincioșilor. În esență, domnul Stelian Gomboș consideră că Împărtășania, fiind o Taină care se repetă, trebuie să fie luată de cât mai multe ori, dar cu vrednicie, pentru că ea este cea care ni-l înnoiește în noi pe Domnul nostru Iisus Hristos, și ne crește în El, Iisus Hristos fiind țelul nostru suprem către care trebuie să tindem. Împărtășania rară produce însă creștinilor toate cele contrare și potrivnice; căci cine întârzie să se împărtășească, acela nu face nicio pregătire, nu devine atent, nu are o pază strânsă față de gândurile rele, pentru că întârzierea în face să cadă în nepăsare și indiferență, iar înflăcărea evlaviei și a iubirii dumnezeiești se răcește; lungimea timpului îi permite să umble cu ușurătate și indiferență în viața lui, să nu aibă teamă în suflet, contracție în simțuri și pază în mișcările lui, ci-l face să aibă o dezlegare desăvârșită și la mâncăruri și la cuvinte și la priveriști și gesturi necuviincioase și să ajungă, asemenea unui dobitoc care, fiindcă n-are frâu, alunecă în prăpastia păcatului...

În concluzii și în concluzie, autorul precizează că în viața și spiritualitatea ortodoxă, Sfânta Împărtășanie are o însemnătate deosebită. Împărtășirea

reprezintă momentul cel mai important din viața noastră creștină, pentru că atunci primim în ființa noastră Trupul și Sângele Domnului nostru Iisus Hristos. Problema care se pune în legătură cu Sfânta Împărtășanie este cât de rar sau cât de des trebuie și putem să ne împărtășim. Primitorii deplin îndreptățiți ai acestei Sfinte Taine sunt numai creștinii valid botezați, adică aceia asupra calității cărora de membri ai Bisericii nu există nici un fel de îndoială. Pentru împărtășirea acestora există reguli sau rânduieli, potrivit cărora unii se pot împărtăși mai des, având chiar această îndatorire, iar alții mai rar. Cei care sunt datori a se împărtăși mai des sunt slujitorii Sfintei Taine și, implicit, ai Sfintelor Altare, adică în primul rând preotul și diaconul, precum și toți ceilalți membri ai clerului, care nu fac parte din preoția sacramentală, de instituire dumnezeiască.

Cu alte cuvinte, așadar, domnul Stelian Gomboș în lucrarea de față *Sfânta Euharistie – Taina Nemuririi. Rolul ei în creșterea duhovnicească a credincioșilor* și-a propus să scoată la lumină principalele elemente ale Sfintei Euharistii. Acesta considerăm că ar fi elementul de noutate și originalitate a acestei teze de doctorat.

Prin urmare, lucrarea domnului Stelian Gomboș, din cele prezentate mai sus, constituie rodul unui studiu duhovnicesc și moral al doctrinei despre Sfânta Euharistie. Lucrarea prezintă un bogat volum de documente care întregesc aria de cercetare a temei studiate, conferind acestei teze de

doctorat o valoare documentară onorabilă. Prin aceasta se împlinește imperativul unei necesități teologice, care se impunea pentru cunoașterea, în profunzime, a vieții euharistice în conștiința omului.

Așadar, această teză de doctorat se adresează deopotrivă slujitorilor Bisericii, credincioșilor, studenților teologi, dar și tuturor aceluia care doresc să cunoască mai multe în privința Sfintei și Dumnezeieștii Euharistii, altfel spus, ea se adresează celor care doresc un sincer și real progres duhovnicesc. Voi încheia aceste rânduri cu un citat luat dintr-un capitol al tezei, care mi s-a părut sugestiv, și anume: „Euharistia actualizează într-un dinamism convergent, spre plenitudinea existenței, marile potențialități umane care semnifică și simbolizează ceea ce trebuie să devină lumea, adică o dăruire și un imn de laudă adus, neîncetat, Creatorului; o comuniune universală în Trupul Domnului Iisus Hristos, o împărăție a dreptății, a iubirii și a păcii în Duhul Sfânt, pentru unitatea și mântuirea tuturor în Iisus Hristos Domnul și prin Iisus Hristos, ajungând, astfel, la desăvârșirea noastră cu ajutorul Sfintei Euharistii căreia îi descoperim, în acest fel, valoarea ei duhovnicească de neprețuit”...

† Irineu Popa
Arhiepiscopul Craiovei și
Mitropolitul Olteniei

Andrei Pleșu, *Adevărul ca poveste - Parabolele lui Iisus*, Editura Humanitas, București, 2012

Omul de cultură Andrei Pleșu s-a născut la 23 august anul 1948, în municipiul București. Absolvent al Facultății de Arte Plastice, Secția de istoria și teoria artei. Doctoratul în istoria artei la Universitatea din București, cu teza *Sentimentul naturii în cultura europeană*. Lector universitar la Academia de Arte Plastice, București (cursuri de istorie și critică a artei moderne românești) (1980-1982). Profesor universitar de filozofie a religiilor, Facultatea de Filozofie, Universitatea din București (1991-1997). Fondator și director al săptămânalului de cultură *Dilema* (1993). Fondator și președinte al Fundației „Noua Europă” și rectorul Colegiului „Noua Europă” (1994). Membru al World Academy of Art and Science (1997). Membru al Académie Internationale de Philosophie de l'Art, Geneva, Elveția (1999). Dr. phil. honoris causa al Universității „Albert Ludwig” din Freiburg im Breisgau, Germania (2000) și al Universității „Humboldt” din Berlin, Germania (2001). Commandeur des Arts et des Lettres, Paris, Franța (1990). New Europe Prize for Higher Education and Research la Berlin, acordat de Center for Advanced Study in the Behavioral Sciences, Stanford, Institute for Advanced Study, Princeton, National Humanities Center, Research Triangle Park, North Carolina; Netherlands Institute for

Advanced Study in the Humanities and Social Sciences (NIAS), Wassenaar; Swedish Collegium for Advanced Study in the Social Sciences (SCASSS), Uppsala și Wissenschaftskolleg zu Berlin (1993). Premiul Academiei Brandenburgice de Științe din Berlin, Germania (1996). Ordre national de la Légion d'Honneur al Franței (în luna martie, în gradul de Commandeur și, în luna decembrie, în gradul de Grand Officier) (1999) etc.

Activitatea publicistică: Călătorie în lumea formelor (eseuri de istorie și teorie a artei), Meridiane, București, 1974; Pitoresc și melancolie. O analiză a sentimentului naturii în cultura europeană, Univers, București, 1980; ediții Humanitas, 1992, 2003; Francesco Guardi, Meridiane, București, 1981; Ochiul și lucrurile (eseuri), Meridiane, București, 1986; Minima moralia (elemente pentru o etică a intervalului), Cartea Românească, București, 1988; ediții Humanitas, 1994, 2002, 2006, 2008 (trad.: franceză, L'Herne, Paris, 1990; germană, Deuticke, 1992; suedeză, Dualis, Ludvika, 1995, maghiară, Tinivár, Cluj - Napoca, 2000; împreună cu fragmente din Limba păsărilor, Jelenkor Kiadó, Pécs, 2000; slovacă, Kalligram, Bratislava, 2001); Jurnalul de la Tescani, Humanitas, București, 1993, 1996, 2003, 2005, 2007 (trad.: germană, Tertium, Stuttgart, 1999; maghiară, Koinónia, Budapesta, 2000); Limba păsărilor, Humanitas, București, 1994; reeditare Humanitas, 1997; Chipuri și măști ale tranziției,

Humanitas, București, 1996; Eliten - Ost und West, Walter de Gruyter, Berlin-New York, 2001; Despre îngeri, Humanitas, București, 2003; reeditare Humanitas, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008; Obscenitatea publică, Humanitas, București, 2004; reeditare Humanitas, 2005; Despre bucurie în Est și în Vest și alte eseuri, Humanitas, București, 2006, 2007, precum și numeroase studii și articole în reviste românești și străine.

În altă ordine de idei, *Volumul „Parabolele lui Iisus. Adevărul ca poveste“*, de Andrei Pleșu, apărut la Editura Humanitas din București, în anul 2012, arată faptul că există întrebări cărora li se poate răspunde prompt și pertinent. De la cele ale experienței curente (Ce număr porți la pantofi?), până la cele ale expertizei științifice (Ce este legea gravitației?). Există și întrebări, cele ale primei copilării, care par simple, sau suprarealiste, dar al căror răspuns solicită mai curând talentul metafizic sau fantezia: De ce are mâna cinci degete?, Cine a inventat somnul? Există, în sfârșit, întrebările „mari“, întrebările ultimative, cărora îmi place să le spun „rusești“, căci fac substanța multor insomnii dostoevskiene: Ce este fericirea?, De ce există răul?, Care este sensul vieții? Pentru astfel de întrebări, nu poți să propui un răspuns geometric, ci o analogie, o metaforă, un „ocoliș“ transfigurator. Este cea mai adecvată soluție. Singura. În loc să spui, savant: „uite cum stau lucrurile!“, spui: „hai mai bine să-ți spun o poveste“.

În cartea de față, va fi vorba despre poveștile spuse de Iisus, în efortul Lui de a-i familiariza pe cei din jur cu metabolismul împărăției Sale. Sarcina pe care și-o asumă e imposibilă, așadar e pe măsura divinității Sale: are de vorbit despre lucruri invidente, are de oferit ajutor, fără să cadă în rețetă și abuz doctrinar, și are de dat nu doar materie de reflecție, ci și motivație de viață, suport existențial, mărturisește Andrei Pleșu despre cartea lui.

Volumul în cauză a fost desemnat drept Cartea Anului 2012, într-o ceremonie organizată la sediul din București al Uniunii Scriitorilor din România (USR). Premiul pentru Cartea Anului 2012, în valoare de 10.000 de lei, a fost acordat de publicația "România literară", cu sprijinul financiar al Guvernului României, și a fost decernat de juriul format din: Nicolae Manolescu - președinte, Gabriel Chifu, Cosmin Ciotloș, Sorin Lavric, Simona Vasilache și Mihai Zamfir.

Miza parabolilor scripturistice este, de la început până la sfârșit, una deopotrivă gnoseologică și ontologică, în măsura în care aceste pilde edificatoare antrenează, în structura lor suplă, aparent frustă și în expresia lor, minimală ca amplitudine formală, toate instanțele personalității noastre (corp, faptă, reflexivitate, gestică). Andrei Pleșu, în Parabolele lui Iisus. Adevărul ca poveste propune, în fond, prin acest dialog cu textele sacre, o „nouă stilistică edificatoare”, despre care el însuși vorbea, într-o scrisoare din Epistolar. Tipul de cunoaștere pe

care îl ilustrează pildele biblice nu ține de resorturile gândirii speculative, ci își extrage, mai degrabă, substanța cognitivă din orizontul de experiențe ale ființei, având drept țintă buna orientare și conduită în viață. Andrei Pleșu interoghează adevărul parabolilor christice cu o privire proaspătă, cu o percepție mobilizată de interesul metafizic față de tensiunea morală și religioasă a acestor narațiuni minimale din care se deslușesc irizațiile unei transcendențe eliberatoare: „Cui vorbește Iisus? Am constatat că discursul său nu exclude pe nimeni, că vizează, în final, o “descoperire” globală, fără discriminare, dar că ceea ce nu poate (respectiv nu vrea) să facă este să siluiască libertatea auditorilor săi. Este dreptul fiecăruia să rămână “în afară”, să adopte o formă sau alta de nereceptivitate, de surzenie programatică, cu toate riscurile pe care un asemenea amplasament le implică”.

Adevărul sacralității, înscenat sub forma unei povești esențiale, este, în fond, contextualizat, ca vector atitudinal, prin apelul la umilitatea cotidianului, prin recursul la particular, ca modalitate de a apropia valențele sacralității de capacitatea noastră de înțelegere limitată, de o „analitică a receptivității” umane, ce percepe sacralul ca „scandal” ontologic și gnoseologic, ca instanță așezată sub pecetea lui *mysterium tremendum*. Interpretarea parabolilor biblice este efectuată cu instrumente hermeneutice adecvate, printr-o subtilă și sugestivă atenție la relieful semantic al pildelor, prin articularea unor ipoteze

de interpretare, ce sunt în consonanță cu meandrele, intențiile și sensurile textului biblic. Astfel, pentru Andrei Pleșu, creștinismul este „dozajul optim... între autoritate supramundână și compasiune omenească: ne aflăm față-n față cu un foarte sus coborâtor, care deschide astfel calea unui foarte jos în ascensiune. Se vorbește despre altceva, despre cu totul altceva, în termenii lui aici. Se vorbește despre ceea ce nu știm, în termenii a ceea ce știm. Aceasta este definiția însăși a parabolilor lui Iisus”.

Lectura lui Andrei Pleșu este, cu adevărat, o lectură vie, totalizantă, focalizată asupra tensiunii detaliului, dar atentă și la logica dinamică a întregului. Autorul ne determină să percepem adevărul parabolilor biblice ca pe o modalitate de a ne sustrage atracției nocive a habitudinilor cotidiene, orientându-ne spre irizările unei gândiri dispuse să facă saltul spre metanoia, spre geometria esențializată și inefabilă a transcendenței, spre un decor sacru, ce mizează pe verticalitate, centralitate, amplitudine spațială și deschidere. Ilustrative, în acest sens, sunt enunțurile privitoare la dinamica rugăciunii, ca formă de armonie cu Înaltul, ca modalitate de asumare a unei comuniuni, necesare, cu transcendentul, prin perseverență și o bună „așezare” în lume: „Pentru cine are să fie și o minimă experiență a rugăciunii, un anumit tip de “jenă” prost plasată e un sentiment frecvent. Cum pot îndrăzni să mă rog, dintr-o dată, pentru ceva, când, în restul timpului, trăiesc în afara oricărei reguli duhovnicești? Fă-o!

Lasă deoparte căldicelul “bunelor moravuri”, acceptă să te faci antipatic, să depășești „măsura”, să-ți inoportunezi partenerul, fie el prietenul de-alături sau Dumnezeu”.

Metabolismul parabolilor își extrage, astfel, prestigiul semantic din mobilizarea unor sensuri, exemple, modele de conduită exemplare, ce exclud orice formă de încremenire, de regres spiritual sau de comoditate a gândirii. Descifrarea registrului spațialității, la care recurge filozoful, interpretarea dimensiunilor simbolice ale elementarității, analitica tipologiei sufletului, toate acestea reprezintă trepte ale unei înțelegeri empatică, subtile, riguroase, a adevărului parabolilor.

În Cuvântul înainte al cărții, Andrei Pleșu recunoaște existența unor potențiale riscuri în receptarea acesteia: „Sunt perfect conștient de amplasamentul inconfortabil al întreprinderii mele. Din unghiul specializării teologale pot apărea ca un intrus deopotrivă prezumțios, insuficient “îmbisericit” și, pe alocuri, prea disponibil pentru autori necanonici și spații religioase din afara creștinismului. Pentru cruciații secularizării și, în general, pentru spiritul vremii voi face, dimpotrivă, figură de “reacționar”, sensibil, în mod inexplicabil, la texte și idei revoluate. Îmi asum, cu scuzele de rigoare, aceste “portrete”, dar îmi fac iluzia că încercarea mea își poate găsi un rost și într-o tabără, și în cealaltă. Cred (și sper), de asemenea, că există o sumedenie de cititori cărora lectura textului meu le-ar

putea face măcar tot atâta bine cât bine mi-a făcut mie scrierea lui”.

Desigur, cartea lui Andrei Pleșu se adresează, cum s-a spus, „degustătorilor de stil rafinat, melomanilor livești, care vor ritmul unei fraze de rasă, și filozofilor care vor să învețe cum poți mânui nuanțe contrare fără a te încurca în capcana lor” (Sorin Lavric), oferind nu doar o lectură adecvată a pildelor biblice, ci și o mărturie a modului în care metabolismul cultural al autorului s-a raportat la aceste texte. Pildele lui Iisus sunt, pe de o parte, repere ale gândirii umane expuse somațiilor transcendenței, plasticizate sub forma unor narațiuni esențiale și, pe de alta, ele degajă, în semantica lor densă și austeră, ideea de indicație sau interdicție: „Pentru cei pregătiți, El trebuie să funcționeze ca o indicație, iar pentru cei nepregătiți – ca o piedică, sau ca o interdicție... A găsi un procedeu care să li se potrivească tuturor implică o mare subtilitate strategică: trebuie, pe de o parte, să lași mereu deschisă perspectiva «intrării», dar, pe de alta, să ai precauția de a revela voalând, de a bloca ferm accesul celor opaci”.

Analitica receptivității (transpusă în plan spațial și simbolic) pe care o întreprinde filozoful exploatează cele două registre distincte, care structurează semantismul paradoxal și subtil al parabolilor – un registru al dezvăluirii, al arătării și altul al camuflării: „Fiecare își va lua partea sa, căci parabolele sunt semnal revelator pentru unii și camuflaj prudent pentru ceilalți. Ele ascund dezvelind și dezvăluie

acoperind, în funcție de amplasamentul spiritual al receptorului. Altfel spus, parabolele cheamă și totodată țin la distanță. Știutorii recunosc valoarea indicativă a decorului, în vreme ce, pentru neștiutori, același decor este opac.

Prin urmare, Parabolele seamănă cu un asemenea decor, cu o imagerie anume gândită pentru a conspira și deconspira în același timp o comoară ascunsă”. Ce altceva este, oare, Adevărul ca poveste decât modularea extazului transcendenței în carnea catifelată a unei epici exemplare, ce transpune, inefabil, nevăzutul în văzut, indeterminatul în determinat, necuprinsul în spațiul minimal al enunțului aforistic. Theodor Baconsky observa, de altfel, că „Iisus Hristos fiind Cuvântul, descifrarea parabolilor este necesarmente logocentrică – dar deloc platonizantă – într-o totalizatoare armonie a contrariilor. Căci Domnul Iisus Hristos însuși Se prezintă (adică rămâne prezent) în atmosfera atemporală a pildelor: ambiguu și fulgerător, provocator și constant, transparent și impenetrabil, simplu și labirintic, dăruit și ferm, apropiat și inaccesibil, disponibil și fugitiv, divin și uman... El este adevăratul Subiect al parabolilor și pe El îl cercetează, de fapt, Andrei Pleșu în această carte discret mărturisitoare de îndoieli depășite și certitudini mereu chestionate”.

Pentru autorul acestei cărți, cunoașterea nu este o aptitudine inertă a conștiinței, o ipostază statică, ci, dimpotrivă, presupune mobilizare și motivație intențională („Cunoașterea nu se exprima doar ca mod de a gândi,

ci și ca fel de a fi, iar acțiunea nu este doar mobilizare motrice, ci și fel de a înțelege”). Relevante, pentru modul de a gândi și interpreta parabolele biblice, sunt și aserțiunile privitoare la ascultare, la autoritate și smerenie: „Evident, recunoașterea unei autorități exterioare sinelui propriu seamănă a «cedare de suveranitate». Ceea ce câștigi este însă mai prețios decât ceea ce pierzi. Câștigi o vindecătoare comuniune cu autoritatea care «te umbrește». În spațiul evanghelic, umbra (schia) este altceva decât întunericul (skotos, skotia). Ea poate fi efectul unei revărsări de har, al unei iradiieri benefice.

Capacitatea de a umbri (episkiazō) terapeutic este apanajul autorității care a trecut prin episodul adumbririi de sine, al jertfei”. Provocatoare și erudită, cartea lui Andrei Pleșu este un model de elevat demers hermeneutic, eliberat de orice prejudecăți sau inhibiții, demers ce își află în adecvare, sugestivitate elegantă a stilului și optimă raportare la Dumnezeu, calitățile sale primordiale.

În altă ordine de idei, ca să simți cât de bizară este cartea lui Andrei Pleșu, o minimă idee despre locul parabolilor în corpul scrierilor evanghelice se impune și este binevenită. În acest scop, metoda cea mai tăioasă rămâne reducerea la absurd. Altfel spus, modul cel mai sigur de a afla rostul parabolilor este să-ți imaginezi și să-ți închipui că Iisus Hristos nu ar fi făcut uz de ele. Ar fi ocolit forma pericopică și le-a fi spus discipolilor adevărul gol-goluț. Rezultatul ar fi

fost fie consternarea unor minți care nu pot pricepe nimic, fie spaima dată de o perspectivă deloc înduioșă toare. Ține de alcătuirea debilă a spiritului uman ca să nu suporte prea mult adevăr spus dintr-odată, iar Iisus Hristos le spune: „mai am multe a vă spune, dar nu le puteți purta“ (Ioan, 16,12).

Cu alte cuvinte, în miezul parabolilor, dincolo de forma încifrată a înțelesului lor, stă o intenție de menajare a minții apostolilor. A vorbi în pilde este un mod de a le cruța fragilitatea. Mai mult, este o garanție că adevărul ajunge la urechile lor. Ca un om să fie receptiv la transcendență, trebuie îmbiat cu un șir de povești enigmatice. Lipsa poveștii nu numai că ar ține numenul departe de lume, dar l-ar condamna pe om la neînțelegere. În plus, în fața marilor întrebări ale existenței („întrebările rusești”, cum le numește Andrei Pleșu, exemplu „care este sensul vieții?”, „ce este iubirea?”), nu poți răspunde silogistic, prin argumente logice, ci doar pe ocolite, prin secvențe diegetice. Ce intrigă la volum este că, vorbind despre înțelesul parabolilor, Andrei Pleșu se întoarce mereu la condiția receptării lor. Putința receptării (sau a nereceptării) devine laitmotivul cărții și deopotrivă criteriul de clasificare a pericopelor hristice. Unghiul bizar în care se așază autorul face ca parabolele să fie povești autoreferențiale: mesajul lor este despre riscul de a nu le înțelege mesajul. Până la urmă, nu cheia de înțelegere contează, ci condiția pe care trebuie s-o îndeplinești ca să te poți apropia de spiritul pildelor. Hotărâtor și decisive nu este dacă nimeresti

„interpretarea adevărată” (expresie fără sens dată fiind bogăția infinită de nuanțe exegetice), ci dacă te pui în situația de a primi interpretarea, oricare ar fi ea. Iar pentru asta e nevoie de receptivitate. Toată structura cărții lui Andrei Pleșu stă pe acest termen: receptivitate. Ești receptiv, înseamnă că solzii ți-au căzut de pe ochi și poți înțelege. Nu ești receptiv, inima împietrită va bloca întâlnirea cu mesajul evanghelic.

Sub unghiul toleranței față de latura ininteligibilă a pildelor, Andrei Pleșu este un apărător al lui Iisus. Dacă pericopele sunt ezoterice, vina neînțelegerii nu ține de obscuritatea emițătorului divin, ci doar de proasta plasare a receptorului uman. Gura dumnezeiască nu greșește, doar mintea omului este failibilă. Dacă suntem imuni la pilde este fiindcă ne-am exclus singuri de la împărțășirea misterului din ele. Am rămas în afara tainei, dar nu pentru că Iisus Hristos, arătând cruzime selectivă, îi izgonește pe unii și îi preferă pe alții, ci din cauza înlemnirii din suflet. Iisus Hristos a venit pentru toți, dar nu pentru oricine, asta însemnând că trebuie să te aduci în acea stare de spirit prielnică primirii parabilelor. De aceea, defectele care ne împiedică să fim primitivi sunt: indigența minții (dezinteresul și prostia), consimțirea euforică (exaltarea fără temeii), sufocarea spiritului cu grijile lumești, excesul de spirit critic (vigilența încruntată care nu se angajează în nimic), opacitatea agresivă. De cealaltă parte, însușirile care înlesnesc primirea

mesajului pericopic sunt: răbdarea plină de speranță, îndrăzneala și perseverența, creativitatea.

Potrivit lui Andrei Pleșu, în spunerea pildelor Iisus Hristos arată o tactică retorică bine cumpănită: este vorba de dislocarea simțului comun, de înlăturarea clișeeilor, de repudierea formulelor fixe. Din acest motiv, vorbele sale nu pot fi prinse în tiparele vreunei ideologii. Iisus Hristos nu numai că își contrariază discipolii, dar chiar se contrazice singur: uneori încurajează smerenia, alteori laudă îndrăzneala, respinge păcatul trupesc și totodată ia apărarea femeilor de moravuri ușoare, ne vorbește de uși care se deschid dacă bați în ele și apoi avertizează asupra ușilor care rămân închise, oricât ai bate, deplânge dezbinarea dintre oameni și apoi tot el mărturisește că a venit să aducă dezbinarea. Iată de ce prelucrarea politică a vorbelor sale este ilicită.

Tocmai de aceea Andrei Pleșu nu rabdă lectura lor ideologică (după tiparul feminismului și al corectitudinii politice), cum de altfel nu acceptă alte trei tipuri de lectură deformantă: 1) interpretarea literală, când nu vezi decât sensul de primă instanță și ignori contextul; 2) interpretarea alegorică, când găsirea unei analogii intuitive oferă o cheie care elimină orice discuție ulterioară („După ce comunică cititorului că, în cazul „Făcliei sub obroc”, făclia este Iisus Hristos, obrocul – legea veterotestamentară, iar sfeșnicul – Biserica drept-credincioșilor, nici cititorul, nici exegetul nu mai au nimic de făcut.

Rien ne va plus!“ – p. 284). În plus, chiar dacă din principiu putem spune că hermeneutica pildelor este inepuizabilă, posibilitățile de înțelegere alegorică s-au încheiat. Secolele de acrivie catolică și protestantă au săpat șantierul evangheliilor până la fund, noutăți sub unghiul analogiilor nemaiputând să apară; 3) interpretarea marcată de savantlăcuri sterile, când dorința de a fi neapărat ingenios îți inspiră asociații de idei care nu au legătură cu textul. Este ca atunci când citești printre rînduri și pierzi din vedere să mai citești rîndurile...

Dincolo de amănuntele pericopice, ce izbește la volum este maniera verbală a autorului, jocul și dansul cuvintelor în pagină. Andrei Pleșu se află în posesia unui aparat lexical ai cărui fermenți pot digera orice temă asupra căreia se apleacă. Că vorbește de îngeri sau de critica plastică, de Constantin Noica sau de politica zilei, Andrei Pleșu are un suc al glandelor chilifere cu care, dinlăuntru unui vocabular propriu, poate macera orice subiect într-o manieră frapant de personală. La Andrei Pleșu există o cochetărie a adjectivelor care culminează într-o concizie tăioasă, de vocabule scurte și totuși simandicoase. Cine vorbește de „musculatura morală excesivă” a unor interpreți sau de „receptaculul optim al credinței” face stil în timbru personal. Este ca un protocol savuros de potrivire a cuvintelor grație unui imbold de a găsi formule memorabile în marginea a orice, de aceea atenția cititorului este deseori absorbită de o virtuozitate expresivă care pune în

umbră parabolele. Stilul cu care Andrei Pleșu atinge o temă duce la eclipsarea ei treptată, grație unui efect de întunecare prin contrast. Strălucirea de expresie a comentariului dăunează parabolei comentate, care rămâne stingheră într-un colț al paginii, ca un obiect acoperit de un goblen a cărui țesătură este prea rafinată. Maniera atică a pildelor este întrecută de stilul asiatic al volumului, Andrei Pleșu fiind prea subtil pentru niște tîlcuri epice care, înainte de inteligență, cer bobul de muștar al credinței.

Numai că Andrei Pleșu are o natură rece, care împrumută cărții aerul glacial al eseului fără emoție, de aici impresia de cercetare minuțioasă făcută de un spirit căruia virtutea înfiorării îi repugnă. Mișcându-se în orizontul implicit al credinței de ordin creștin, volumul nu transmite o emoție și nu trezește un sentiment, în afara desfătării subînțelese de ordin estetic. Volumul este ca un laborator aseptice în care dialectica nuanțelor nu stă pe un filon afectiv. Grija de a nu cădea în dulceața omiletică a predicilor patetice l-a împins pe autor la o analiză de concepte din care ghimpele efuziunii a fost tăiat. La fel, rezerva față de accentele categorice, care trădează asumarea unor certitudini tari, menite a fi propovăduite cu nerv prozelitic, i-a dat lui Andrei Pleșu obișnuința afirmațiilor relative, și din acest motiv inteligența lui sclipitoare are un straniu efect dizolvant: pruncii nu sunt chiar inocenți, nerușinarea (anaideia) este uneori bună, iar săracii cu duhul nu sunt defel proști.

În fond, ne mișcăm în tărâmul speranțelor, nu al certitudinilor, și de aceea orice perspectivă este posibilă. Și atunci cine va gusta volumul? Intelectualii grăbiți nu, căroră aplombul speculativ al lui Andrei Pleșu le va insufla resemnarea neputinței de a-l pricepe. Preoții ortodocși nu, care îi vor reproșa că îl degradează pe Iisus Hristos la treapta unui povestaș care se complăce în basme cu tâlc. Răuvoitorii nu, care îi vor imputa că împrumută prea mult din tehnica occidentală de exegeză evanghelică. Iar credincioșii obișnuiți iarăși nu, fiindcă în locul unor meditații fierbinți, dătătoare de consolare și mîngâiere, vor da peste analiza severă a unor etimologii sofisticate. Simplu spus, volumul se adresează degustătorilor de stil rafinat, melomanilor livrești care vor ritmul unei fraze de rasă, și filosofilor care vor să învețe cum poți mânui nuanțe contrare fără a te încurca în capcana lor. În contra filantropiei evanghelice, Andrei Pleșu nu scrie pentru toți și în nici un caz pentru oricine. (Sorin Lavric - http://www.romlit.ro/receptivitatea_pericopelor)

Mai bine zis, este un volum oarecum în răspăr, care se adresează colegilor “din intelectualitatea laică”, autorul considerându-se “de o inadecvare teribilă”, un “conservator reacționar”, deloc “în pas cu vremea”. A insistat să scrie această carte pentru că “este mai bine să fii cuplat la actualitatea Bibliei decât la actualitatea jurnalelor de știri, care devin biblia contemporană.”

Altfel spus, “În cartea de față, va fi vorba despre poveștile spuse de Isus, în efortul Lui de a-i familiariza pe cei din jur cu metabolismul împărăției Sale. Sarcina pe care și-o asumă e imposibilă, așadar este pe măsura divinității Sale: are de vorbit despre lucruri inevidente, are de oferit ajutor, fără să cadă în rețetă și abuz doctrinar, și are de dat nu doar materie de reflecție, ci și motivație de viață, suport existențial”, spune Andrei Pleșu.”Sunt perfect conștient de amplasamentul inconfortabil al întreprinderii mele. Din unghiul specializării teologale pot apărea ca un intrus deopotrivă prezumțios, insuficient «îmbisericit» și, pe alocuri, prea disponibil pentru autori necanonici și spații religioase din afara creștinismului. Pentru cruciatii secularizării și, în general, pentru spiritul vremii voi face, dimpotrivă, figură de «reacționar», sensibil, în mod inexplicabil, la texte și idei revoluate. Îmi asum, cu scuzele de rigoare, aceste “portrete”, dar îmi fac iluzia că încercarea mea își poate găsi un rost și într-o tabără, și în cealaltă. Cred (și sper), de asemenea, că există o sumedenie de cititori căroră lectura textului meu le-ar putea face măcar tot atâta bine cât bine mi-a făcut mie scrierea lui...”

În concluzie, volumul Adevărul ca poveste - Parabolele lui Iisus are o bibliografie enormă, în latină, greacă, ebraică, franceză, germană, engleză, subsolurile atârnă greu de note ultrasavante. Excelentul capitol introductiv este folositor oricui vrea să înțeleagă necesitatea parabolei ca pildă

camuflată. Există aproximativ o sută de parabole, Andrei Pleșu se ocupă de 34 - între ele: lucrătorii nevrednici ai viei, sămânța bună și neghina, grăunțele de muștar, smochinul neroditor, vameșul și fariseul, slugile veghetoare, portarul, furul, sămânța care crește singură, fiul risipitor, judecătorul nedrept și văduva stăruitoare, talanții, drahma pierdută, cele zece fecioare, casa zidită pe stâncă, nunta fiului de împărat, oaia pierdută, oile și caprele, peticul de postav nou la haina veche, vinul nou în burduf vechi, făclia sub obroc ș.a.m.d.

“Cui vorbește Iisus? Am constatat că discursul său nu exclude pe nimeni, că vizează, în final, o «descoperire» globală, fără discriminare, dar că ceea ce nu poate (respectiv nu vrea) să facă este să siluiască libertatea auditorilor săi. Este dreptul fiecăruia să rămână “în afară”, să adopte o formă sau alta de nereceptivitate, de surzenie programatică, cu toate riscurile pe care un asemenea amplasament le implică.”

Așadar, în încheiere, vom reține și sublinia că poate pe unii i-ar putea intriga modalitatea de abordare a unor probleme de hermeneutică de către un filosof. Ori eu, unul, nu văd a fi nimic ne la locul lui. Alții s-ar putea împiedica de limbajul folosit de Andrei Pleșu. Pe mine m-a bucurat modul în care profesorul și-a încheiat prelegerea: un subtil îndemn la citirea Sfintei Scripturi. Biblia a ajuns un fel de relicvă pentru marea parte a românilor pravoslavnici. Ne amintim de Evanghelie doar când ajungem duminica la Sfânta Liturghie. Nu mai

vorbim de reflectarea pe marginea textelor sfinte.

Și totuși, “Parabolele lui Iisus au rezistat binșor și în vremuri mai grele ca ale noastre. Ni s-a părut că trebuie să li se dea o șansă și acum, că în nimbul lor respiră, tenace, teme și soluții fără dată și fără patină muzeală. Dacă, din când în când, am reușit să formulăm întrebarea potrivită, nu ne rămâne decât să sperăm că încercarea noastră își va găsi, la rândul ei, cititorul potrivit”. “Căci, altfel spus, nu uitați că suntem, de cele mai mute ori, în afara regulii, în afara propriului nostru proiect, în afara rostului nostru original. În afară. Am pierdut contactul cu întrebarea esențială, cu interioritatea întrebărilor ultime”... (Andrei Pleșu).

Dr. Stelian Gomboș